

Geodezja wczoraj i dziś

Opracowanie: Wojewódzkie Biuro Geodezji w Lublinie 2020
Redakcja: Marek Banach

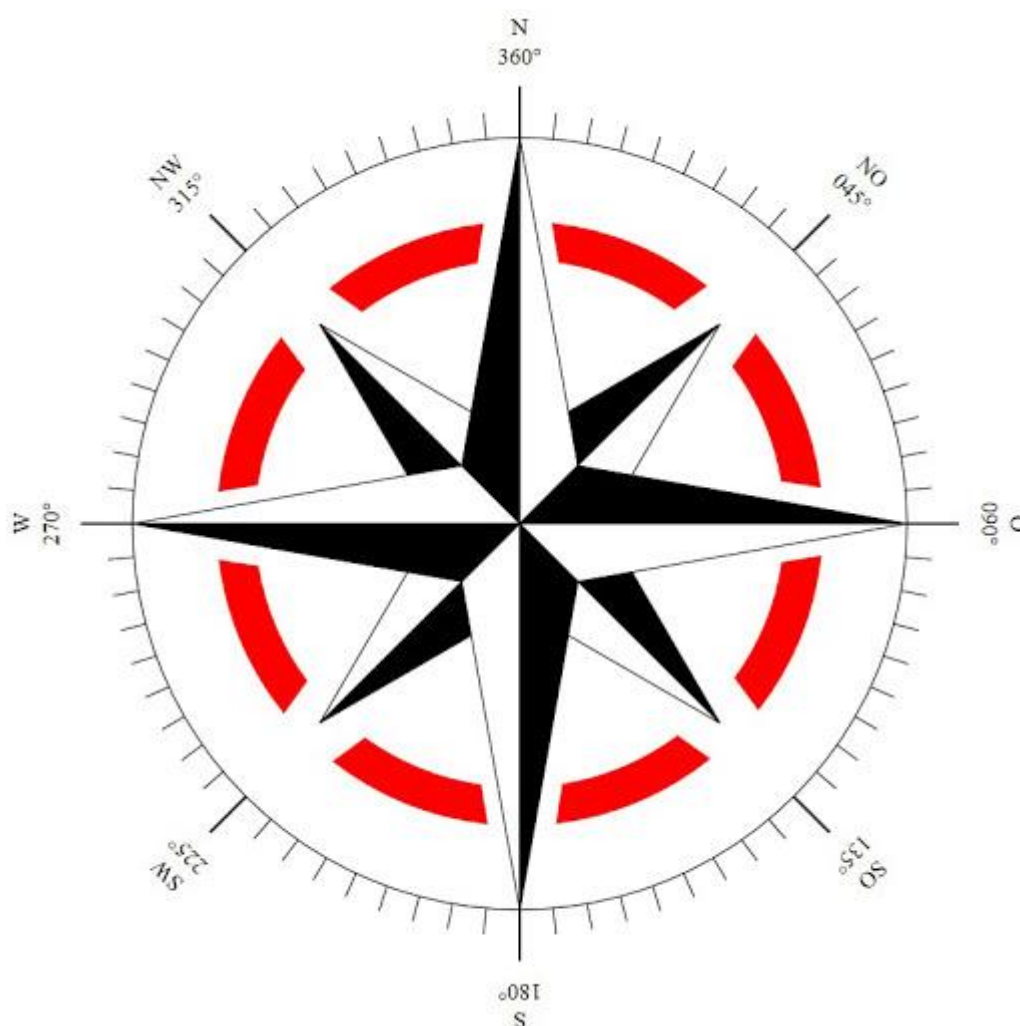
Rozdział I – Historia i podział geodezji

Rozdział II – Geodezja w Polsce

Rozdział III – Historia Geodezji Urzędzeniowo- Rolnej w Polsce

Rozdział IV – Historia Geodezji Urzędzeniowo- Rolnej w Lublinie i WBG w Lublinie

Rozdział V – WBG w Lublinie – obecnie.

Rozdział I – Historia i podział geodezji

Początki geodezji sięgają 3-5 tysięcy lat przed naszą erą, kiedy to stało się istotne zmierzenie odległości, kąta prostego czy powierzchni kawałka pola uprawnego. Od początku ludzie zadawali sobie pytania o kształt i rozmiary Ziemi, a dzięki odkryciom geodezyjnym poznano jej prawdziwy kształt.

Greccy uczeni tacy jak: **Anaksymander** (ok. 610- 546r. p.n.e.), **Pitagoras** (ok.572- 497r. p.n.e.) i **Arystoteles** (384- 322r. p.n.e.) sformułowali tezę o kulistości naszej planety. Pierwszego pomiaru promienia Ziemi dokonał **Eratostenes z Cyreny** (ok. 275- 194r. p.n.e.), a następnie **Posidonus**. Eratostenes zauważył, że w czasie przesilenia letniego tyczka wbita pionowo w ziemię rzuca cień o różnej długości w miastach Syena i Aleksandria. Wykonując odpowiednie pomiary okazało się, że bardzo dokładnie obliczył odległość, która wynosiła 7420 km. Jedna z najstarszych map została znaleziona w wykopaliskach ruin miasta Go-Sur w Mezopotamii datowana na około 2400 – 2200 lat p.n.e. W III w. p.n.e. Heron (285-222 p.n.e) napisał pierwszy podręcznik geodezji praktycznej „Dioptryko”, a wiek później zostały ustalone pojęcia współrzędnych geograficznych.

W starożytnym Egipcie istniał podręcznik prezentujący zasady miernictwa, natomiast w starożytnych Chinach istniała instytucja pomiaru i sporządzania map. W starożytnym Rzymie prace geodezyjne były wykonywane przy budowie dróg i akweduktów. Zajmowały się tym osoby zwane **agrimensori**, których można uznać za prekursorów współczesnych geodetów.

W okresie wczesnego średniowiecza Arabowie rozwinęli pomiary hydrograficzne, prowadzili obserwacje astronomiczne – geodezyjne. **Około 1450 roku posługiwali się kompasem.**

Wraz z rozwojem technologicznym, kiedy odkrywano nowe tereny, zadania geodety ulegały poszerzeniu o konieczność sporządzania map nowoodkrytych obszarów, dokładnego badania kształtu i rozmiarów Ziemi oraz badaniu dynamicznych zjawisk zachodzących w przyrodzie. Rozwój geodezji w Europie był wynikiem wzrastających potrzeb gospodarczych. Pod koniec XVI wieku Pedro Nunez wynalazł noniusz, co pozwoliło zwiększyć dokładność pomiaru kątów. Francuski uczone J. Fernel w 1528 roku wykonał pierwsze pomiary południka w Europie.

W. Snellius w latach 1615 -1617 stworzył, w celu pomiaru południka, metodę **triangulacji**. Jest to metoda polegająca na określeniu wielkości wszystkich kątów i jednej długości w sieci składającej się z trójkątów. Służy ona do określenia współrzędnych wszystkich punktów sieci triangulacyjnej.

W 1832 roku Carl Friedrich Gauss opracował układ jednostek i miar CGS (Centymetr Gram Sekunda), jak również odwzorowanie kartograficzne elipsoidy obrotowej na płaszczyznę.

W wieku XIX i XX wszechstronny rozwój nauki i techniki przyczynił się do dalszego rozwoju w geodezji. Powstały nowe dziedziny, takie jak fotogrametria i teledetekcja. Współczesny rozwój geodezji, dzięki możliwości stosowania komputerów i aparatury elektronicznej, skierowany jest na automatyzację zarówno czynności pomiarowych i obliczeniowych, jak i procesu graficznego opracowania wyników. Początek XXI wieku to wkroczenie geodezji w erę pomiarów satelitarnych, fotogrametrycznych i skaningu laserowego.

Geodezja jako nauka

W Polsce geodezja zaliczana do nauk technicznych albo do nauk o Ziemi jako część geografii, której częścią jest kartografia.

Pochodzenie nazwy

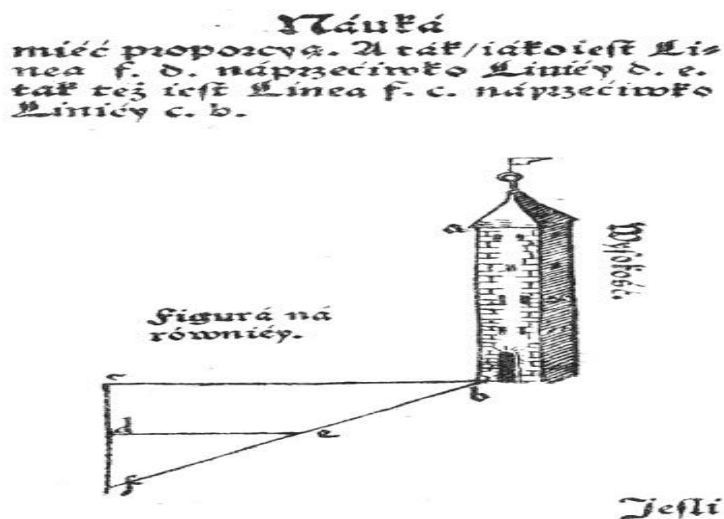
Nazwa wprowadzona przez Arystotelesa, pochodzi z języka greckiego

geo – Ziemia i daizo – będę dzielił.

W miarę rozwoju osadnictwa i zawłaszczania ziemi granice miały tendencje do przechodzenia od pasów rubieżnych do coraz ściślejszych granic linearnych.

Na ziemiach polskich wyznaczanie granic odbywano już w XII wieku w formie publicznej (tzw. ujazd, objazd), kiedy to panujący lub jego wysłannik oficjalnie obchodził lub objeżdżał granice, zlecając umieszczanie w wyznaczonych miejscach znaków granicznych. Ujazdy pojawiły się w okresie umacniania prawa własności ziemi oraz zanikania połaci ziemi nie eksploatowanej. Jeśli przebieg granicy nie pokrywał się z żadną naturalną wyodrębnioną formą terenową, tam zachodziła potrzeba wyznaczenia jej w sposób sztuczny. W tym celu np. ryto znaki na drzewach i kamieniach, splatano korony drzew, wkopywano drewniane pale i kamienne słupy, usypywano stożki ziemne lub kamienne, ustawiano głazy, kapliczki i krzyże. Bywało, że przebieg granicy utrwalano w ludzkiej pamięci specjalnymi ceremoniami, bo nie zawsze na okazję jej wytyczenia sporządzano dokument.

Dawniej do wyznaczania własności gruntu wykorzystywano również roślinność, którą obsadzano granice posiadłości. Do tego celu wykorzystywano powszechnie tarninę, co wpłynęło z kolei na nazewnictwo miejscowości w Polsce, które swoje nazwy wywodzą od tej rośliny; są to np.: Tarnów Opolski, Tarnowskie Góry oraz liczne miejscowości o nazwie Tarnów. Pierwszą książkę w języku polskim o geodezji oraz miernictwie, która poruszała praktyczne kwestie dotyczące wymierzania gruntu w budownictwie była wydana w 1566 roku „**Geometria to jest miernicka nauka**” **Stanisława Grzępskiego**. Kolejne dzieło o tej tematyce „**Geodesia distantiarum**” napisał w 1610 polski matematyk Jan Brożek, który na Uniwersytecie Krakowskim założył pierwszą w Polsce katedrę geodezji.

Geodezja (gr. γῆ gēo „ziemia”, δαίω daiō „dzielię”)

– nauka zajmująca się ustalaniem wielkości i kształtu Ziemi oraz określaniem położenia punktów na jej powierzchni. Wynikiem geodezyjnych pomiarów terenowych i prac kameralnych są różnego typu opracowania graficzne np. mapy czy profile, ale także dokumenty tekstowe o charakterze prawnym (np. podczas rozgraniczenia nieruchomości).

Zadania geodezji

Uzyskanie, przetworzenie oraz rozpowszechnienie informacji o Ziemi jako planecie i środowisku geograficznym. Przekształcenie struktur przestrzennych z myślą o racjonalnej gospodarce przestrzennej z dominacją ładu przestrzennego i ekologicznego. Zapewnienie bezpiecznej eksploatacji budowli a także wielu skomplikowanych konstrukcji.

Współczesne instrumenty pomiarowe

Tachimetr elektroniczny Sokkia umieszczony na statywie – instrument do pomiaru kątów i odległości

Niwelator „automatyczny” Ni 020A firmy Zeiss Jena na statywie – instrument służący do niwelacji Terenu

Zestaw do pomiaru GPS

Dron – tzw. „wirnikowiec” do pomiarów fotogrametrycznych.

Dron – tzw. „płatowniec” do pomiarów fotogrametrycznych.

Podział geodezji

Współczesna geodezja dzieli się na:

- **geodezję niższą** (geodezja ogólna, szczegółowa, miernictwo) – naukę o pomiarach wykonywanych na powierzchniach małych, o promieniu nie większym niż 15,6 km co obejmuje około 750 km², bez uwzględniania kulistości Ziemi.
- **geodezję wyższą** – naukę o pomiarach wykonywanych na wielkich obszarach, o powierzchni ponad 750 km², uwzględniających kulistość Ziemi,
Częściowo w ramach, a częściowo obok powyższego podziału wyróżniamy również inne działy geodezji, takie jak: **astronomia geodezyjna (geodezja astronomiczna), fotogrametria i teledetekcja, geodezja gospodarcza, geodezja satelitarna, geodezja fizyczna i grawimetria geodezyjna, kartografia, rachunek wyrównawczy, topografia.**

Działy geodezji możemy klasyfikować także ze względu na:

- **rodzaj pomiarów:**
 - o pomiary sytuacyjne (poziome)
 - o pomiary wysokościowe (pionowe)
- **cel pomiarów:**
 - o pomiary miejskie
 - o pomiary komunikacyjne
 - o pomiary hydrograficzne
 - o pomiary osnów
 - o pomiary topograficzne
 - o pomiary rolno-leśne (geodezja rolna, geodezja leśna)
 - o pomiary górnicze (geodezja górnicza)
 - o pomiary inwentaryzacyjne i realizacyjne (geodezja inżynieryjno-przemysłowa)
- **stosowane metody:**
 - o pomiary triangulacyjne
 - o pomiary poligonowe
 - o pomiary niwelacyjne
 - o pomiary tachimetryczne
- **wykorzystywane narzędzia:**
 - o pomiary busolowe
 - o pomiary stolikowe
 - o pomiary teodolitowe
 - o pomiary GPS (Systemy satelitarne: Gps, Glonass Galileo, Compas, Beidou)
 - o pomiary fotogrametryczne (na podstawie zdjęć lotniczych wykonanych przy użyciu samolotów lub dronów wirnikowych lub płatowych)
 - o pomiary laserowe (urządzenia do scaningu laserowego)

Rozdział II – Geodezja w Polsce

Polska jest jednym z nielicznych krajów, w których słowa **geodezja** używa się do określenia dziedziny wiedzy i techniki związanej z pomiarami małych powierzchni (geodezja szczegółowa). W większości krajów Europy zachodniej termin **geodezja** zarezerwowany jest wyłącznie dla nauki zajmującej się pomiarami dużych obszarów i całej Ziemi. Zadania zarezerwowane dla geodezji szczegółowej określane są tam mianem **miernictwa**.

Termin **miernictwo** i związany z nim zawód **mierniczego przysięgłego**, jako **osoby zaufania publicznego** należy do polskiej tradycji i został zmieniony po II wojnie światowej z powodów politycznych. Geodezja (miernictwo) obecna jest w procesach planistycznych, projektowych i budowlanych. Architekci tworzą projekty na mapach sytuacyjno-wysokościowych wykonywanych dla potrzeb i na zlecenie konkretnego klienta (zaktualizowana **mapa zasadnicza**), gotowy projekt zostaje wytyczony w terenie przez **geodetę**, realizacja projektu jest również przez geodetę monitorowana. Kontynuacją tych prac, po zakończeniu budowy, jest **inwentaryzacja powykonawcza** (na którą składa się **pomiar powykonawczy**) wykonywana przez geodetę. Przedmiotem geodezji są także badania odształceń budowli, regulacje stanu prawnego **nieruchomości** oraz **urządzeń rolnych**.

Geodezja w Polsce

Pierwszymi „geodetami” w Polsce byli żerdnicy królewscy, wzmianki o nich pochodzą z XII i XIII w. Ich nazwa wzięła się stąd, że do swoich pomiarów używali prostych narzędzi: żerdzi, kijów, sznurów.

Żerdnicy byli pracownikami króla, a ich zadaniem był pomiar gruntów oraz wytyczanie powierzchni miast. Z czasem przekształcili się w podkomorzich

Pod koniec XIII wieku utworzono stanowisko wysokiej rangi – podkomorzego królewskiego, którego zadaniem było rozstrzyganie sporów granicznych, szacowanie wartości nieruchomości oraz klasyfikacja gruntów. Wiek później podkomorzy był już dobrze zakorzenioną szlachecką instytucją samorządową, a osoba piastowała swoją funkcję dożywotnio.

Geodezja w Polsce

W średniowieczu w Polsce przeprowadzono wielką reformę rolną, w której skutkiem był m.in. pomiarzenie i podzielenie gruntów na lany.

W XV w. zaczęto kształcić geodetów na Akademii Krakowskiej, a w 1631 r. została powołana pierwsza polska Katedra Geodezji. Jej absolwenci nosili tytuł geometry królewskiego.

XVI wieku wprowadzono jednolitą miarę powierzchni – włókę, wtedy też przebudowano stare i założono nowe wsie.

Wraz z końcem XVI wieku powstała pierwsza książka techniczna napisana w języku polskim przez profesora Akademii Krakowskiej Stanisława Grzebskiego *Geometria to jest miernicka nauka*.

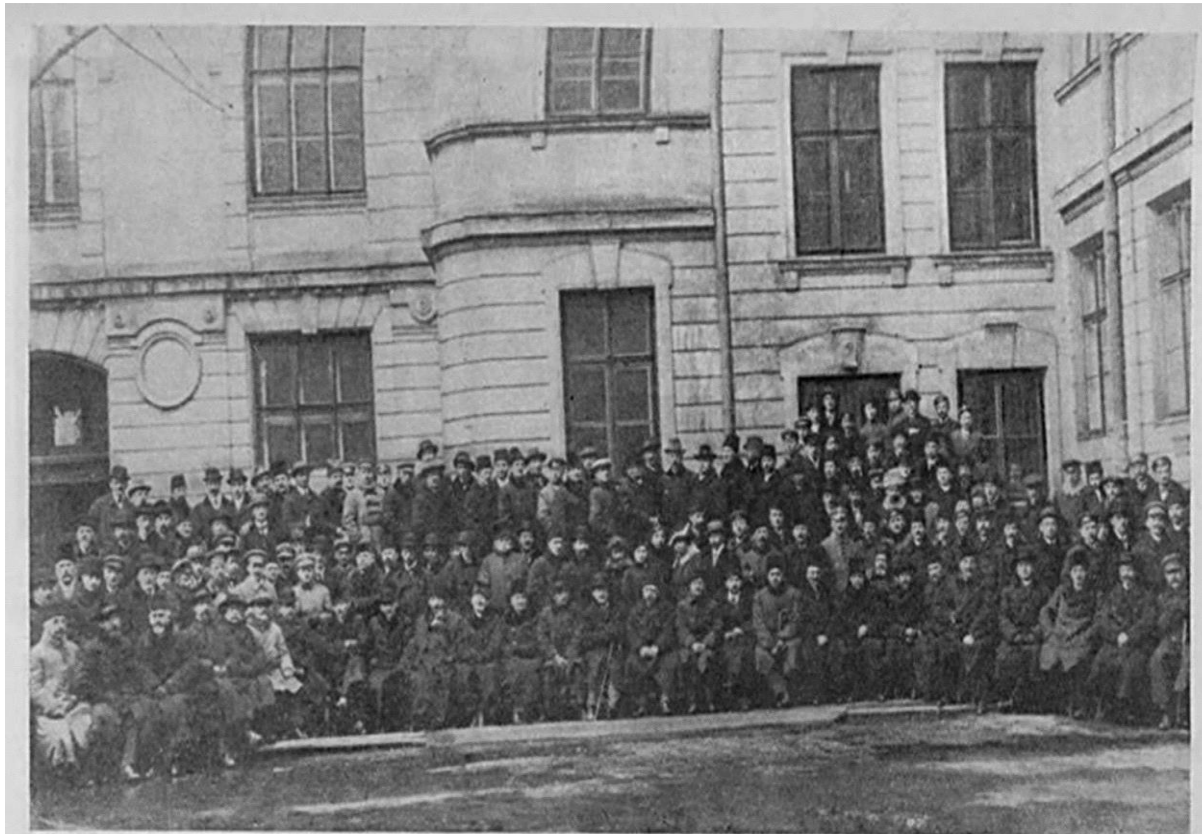
Mapy i plany były tworzone przez podkomorzych, mierników czy też geometrów (termin ten pojawił się w XVI wieku), lecz były one tak złej jakości, że trybunały często miały problem z tym, jakie wydać wyroki na ich podstawie. Problem stał się tak ważny, że jego rozwiązanie znalazło się w Konstytucji z 1768r.

Po rozbiorach Polski przez Prusy, Austrię i Rosję, ówcześni geodeci byli wcielani do urzędów tych trzech państw. Prowadziły one pomiary ziemi na własne potrzeby i kształciły swych geodetów według własnych reguł. Spowodowało to, już po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, niespójność systemu pomiarów, jednostek miar i map.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w sobotę 4 stycznia 1919 roku, w Warszawie rozpoczął się Pierwszy Powszechny Zjazd Mierniczych. „W Zjeździe, który zagał Kazimierz Madaliński z Warszawy. W trzydniowych obradach pod hasłem „Być narodowi użytecznym” uczestniczyło 250 mierniczych, wśród nich 18 przedstawicieli Galicji i 13 przedstawicieli Wielkopolski. Zjazdowi przewodniczył Jan Krudysz z Krakowa. W skład Prezydium Zjazdu wchodził jako zastępcy przewodniczącego: Witold Łebiński z Poznania i Wiktor Skołyszewski z Krakowa oraz Mikołaj Maksyś z Krakowa, Modest Moderski z Poznania i Aleksander Szabelski z Lublina - jako sekretarze. Obrady odbywały się w sali zebrań szkoły Wojciecha Górskiego.” Jednym z efektów spotkania było uchwalenie memoriału złożonego naczelnikowi państwa oraz Radzie Ministrów, w którym postulowano utworzenie głównego urzędu mierniczego. Choć tego typu instytucja w okresie międzywojennym nie powstała, to jeszcze w tym samym roku powołano Ministerstwo Robót Publicznych, a na liście jego obowiązków zapisano „pomiar ogółu kraju i szczegółowe zdjęcia geometryczne dla sporządzenia map katastralnych”.

Sytuację różnych systemów mierniczych miała rozwiązać ustawa z 1925 roku o mierniczych przysięgłych. Określała ona warunki, jakie musiał spełniać kandydat na mierniczego przysięgłego. Prawo do nadawania tego tytułu oraz kontroli mierniczego przysięgłego posiadał wojewoda. Mierniczy był jedynym wykonawcą wszystkich prac pomiarowych, a plan czy mapa opatrzone jego pieczęcią były dokumentem urzędowym.

Po 4 latach od ustawy z 1925 roku postulowano o utworzenie samorządowej izby mierniczej, a także dopuszczenie do tytułu mierniczego przysięgłego tylko absolwentów uczelni wyższych. Dużo zmian zostało wprowadzonych w okresie międzywojennym. Na potrzeby ewidencji dróg i budynków zaczęto stosować zdjęcia lotnicze, a także dokonano regulacji przepisów pomiarowych. Lecz wciąż nie było jednego urzędu, który by koordynował pracę geodetów. Geodezja ciągle była porzucana po wielu instytucjach i ministerstwach.

Uczestnicy Pierwszego Powszechnego Zjazdu Mierniczych Polskich przed gmachem szkoły Wojciecha Górskiego przy ulicy Hortensja w Warszawie. Warszawa 4–6, styczeń 1919 r.

Geodezja w Polsce

Istotne potrzeby kadrowe w zakresie geodezji rolnej wniosła w 1919 roku uchwała o zasadach reformy rolnej, która wytyczała kierunki tej reformy. Maksimum posiadania ziemi określono na 60 do 180 ha w zależności od warunków lokalnych, z podniesieniem limitu do 400 ha na Kresach wschodnich.

Kolejną ustawę w sprawie kształtowania ustroju rolnego uchwalono w 1925 roku. Do 1939 roku reformę zrealizowano w 58 % przez przymusową sprzedaż nabywcom lub wykup przez państwo gruntów podlegających parcelacji. Rozparcelowano około jednej piątej ziemi należącej do majątków ziemskich.

W 1925 r. ukazała się ustawa o mierniczych przysięgłych, którzy byli jedynymi wykonawcami wszystkich prac pomiarowych, a plan czy mapa opatrzone jego pieczęcią były dokumentami urzędowymi.

Mapa 1. Polska 1918-1920 - podział na gminy wiejskie

Geodezja w Polsce

Po II wojnie światowej utworzono centralny urząd koordynujący pracę geodetów, w 1945 roku powołano Główny Urząd Pomiarów Kraju.

W 1953 r. zlikwidowano ostatnie prywatne biuro miernicze i podzielono geodezję i kartografię na 3 resorty: Centralny Urząd Geodezji i Kartografii, Ministerstwo Rolnictwa i Ministerstwo Gospodarki Komunalnej.

Po II wojnie światowej utworzono centralny urząd koordynujący pracę geodetów, w 1945 roku powołano **Główny Urząd Pomiarów Kraju**. Pierwszym celem owego urzędu było ujednolicenie mapy gospodarczej Polski. Wszystkie działania GUPK, takie jak otwieranie prywatnych biur mierniczych, czy utworzenie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej były podporządkowane odbudowie kraju. Lecz ideologia państwa socjalistycznego spowodowała, że w 1953 r. zlikwidowano ostatnie prywatne biuro miernicze i podzielono geodezję i kartografię na 3 resorty: **Centralny Urząd Geodezji i Kartografii**, **Ministerstwo Rolnictwa** i **Ministerstwo Gospodarki Komunalnej**.

W dniu 17 maja 1989 roku weszła w życie Ustawa **Prawo geodezyjne i kartograficzne**. Dz.U. 1989 nr 30 poz. 163. - Ustawa reguluje sprawy:

- 1) krajowego systemu informacji o terenie;
- 2) organizacji i zadań Służby Geodezyjnej i Kartograficznej;
- 3) wykonywania prac geodezyjnych i kartograficznych;
- 4) ewidencji gruntów i budynków;
- 5) zintegrowanego systemu informacji o nieruchomościach;
- 6) gleboznawczej klasyfikacji gruntów;
- 7) rozgraniczania nieruchomości;
- 8) geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu oraz koordynacji sytuowania tych sieci;
- 9) państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego;
- 10) uprawnień zawodowych w dziedzinie geodezji i kartografii;
- 11) ewidencji miejscowości, ulic i adresów.

Po 1989 r. otworzono możliwość zakładania prywatnych przedsiębiorstw geodezyjnych. Uprawnienia geodezyjne są nadawane przez komisję a od 2003 r. – egzamin odbywa się w siedzibie GUGiK w Warszawie.

W 2011r weszło w życie - Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie standardów technicznych wykonywania geodezyjnych pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywania i przekazywania wyników tych pomiarów do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. – zastępując wiele instrukcji technicznych regulujących standardy techniczne w zakresie geodezji w Polsce.

Współczesny punkt geodezyjny - stosowany w Polsce:

Współczesne archiwum geodezyjno – kartograficzne:

100 lat
1919 2019

Stowarzyszenia Geodetów Polskich

Warszawa 25 stycznia 2019 roku

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 30 stycznia 2019 r.

Poz. 126

UCHWAŁA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 17 stycznia 2019 r.

w sprawie uczczenia 100-lecia powstania Stowarzyszenia Geodetów Polskich

W dniach 4–6 stycznia 1919 r. w Warszawie odbył się I Powszechny Zjazd Mierniczych Polskich – jednej z pierwszych organizacji naukowo-technicznych powstających wraz z odradzaniem się Rzeczypospolitej Polskiej. Jego inicjatorami byli wybitni patrioci: uczeni, nauczyciele, społecznicy. Od tego czasu stowarzyszenia polskich geodetów działały ciągle, poza okresem II wojny światowej.

Nazwy organizacji wielokrotnie zmieniały się na przestrzeni minionych 100 lat. Były to: Związek Mierniczych Polskich (1925), Związek Mierniczych Przysięgłych (1926), Związek Mierniczych Rzeczypospolitej Polskiej (1945), Stowarzyszenie Geodetów Polskich (1953).

Geodeci odegrali niezwykle ważną rolę w integracji terytorialnej Polski po okresie zaborów. Po odzyskaniu niepodległości geodeci podjęli prace nad efektywnym rozwojem kraju oraz szeroką akcją edukacyjną, patriotyczną i wychowawczą służącą podniesieniu świadomości narodowej i społecznej.

Po II wojnie światowej polscy geodeci aktywnie włączyli się w proces odbudowy zniszczonej Polski, w tym w zagospodarowanie tzw. ziem odzyskanych. Brali czynny udział w pracach związanych ze zmianą podziału administracyjnego, z odbudową kraju oraz przekształcaniem struktury agrarnej i przestrzennej.

W 100. rocznicę powstania Stowarzyszenia Geodetów Polskich Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża uznanie dla tej organizacji naukowo-technicznej oraz szacunek dla całego środowiska polskich geodetów.

Marszałek Sejmu: *M. Kuchciński*

Odznaka SGP – nadawa zasłużonym geodetom polskim.

Historia Geodezji Urzędzeniowo - Rolnej i Wojewódzkich Biur Geodezji w Polsce

W okresie dwudziestolecia międzywojennego zadania geodezji urzędzeniowo – rolnej wykonywane obecnie przez Wojewódzkie Biura Geodezji realizowały **Okręgowe Urzędy Ziemskie**, powołane do życia ustawą z dnia **6 VII 1920 r.** o organizacji urzędów ziemskich (Dz. U. 1920, nr 70, poz. 461), zastąpiona ustawą z 11 VIII 1923 r. (Dz. U. 1923, nr 90, poz. 706). Z dniem 8 listopada 1932 roku na mocy Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych zostały powołane **Powiatowe Urzędy Ziemskie**. Do głównych zadań Urzędów Ziemskich należała regulacja obrotu ziemią, realizacja reformy rolnej a także prowadzenie prac nad przebudową ustroju rolnego (parcelacje i **scalenia gruntów**, likwidacja służebności gruntowych) oraz sprawy melioracji gruntów.

Po wojnie zostały reaktywowane **Wojewódzkie Urzędy Ziemskie**, przemianowane dekretem Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 1946 roku na **Działy Rolnictwa i Reform Rolnych w Urzędach Wojewódzkich** a następnie z dniem 1 maja 1954 roku na **Wojewódzkie Zarządy Urzędów Rolnych**.

Dnia **1 lipca 1958 roku** nastąpiła reorganizacja Wojewódzkich Zarządów Urzędów Rolnych w wyniku której powstały **Wojewódzkie Biura Geodezji i Urzędów Terenów Rolnych** (Wojewódzkie Biura Geodezji używały takiej nazwy od 1 lipca 1958 – 11 sierpnia 1965). Następnie zarządzeniem Ministra Rolnictwa nr 18 z dnia 31.01.1962 r. zostały powołane do życia **Powiatowe Biura Geodezji i Urzędów Terenów Rolnych**.

Od **12 sierpnia 1965 r.** na mocy Zarządzenia Ministra Rolnictwa dotychczasowa nazwa jednostek zmieniona została na **Wojewódzkie Biuro Geodezji i Urzędów Rolnych**.

Następnie **Uchwałą Nr 122/75 Rady Ministrów z dnia 10 lipca 1975 roku** w sprawie utworzenia Wojewódzkich Biur Geodezji i Terenów Rolnych oraz zadań w zakresie gospodarki ziemią powołano do życia **Wojewódzkie Biura Geodezji i Terenów Rolnych** a następnie Zarządzeniem Nr 143 Ministra Rolnictwa z dnia 19 VII 1975 r. w sprawie organizacji i zakresu działania Wojewódzkich Biur Geodezji i Terenów Rolnych określono zakres i zasady ich organizacji i działania.

Z dniem **1 stycznia 1999r.** przeprowadzoną kolejną reformę administracji państwowej. W wyniku reformy powstało 16 województw, w ramach których powstała administracja rządowa i samorządowa. Z tą chwilą **Wojewódzkie Biura Geodezji i Terenów Rolnych** łącznie z przypisanymi im zadaniami włączono w struktur nowo powstałych województw samorządowych a nazwy **Wojewódzkich Biur Geodezji i Terenów Rolnych** zostały zmodyfikowane stosownie do uchwał Sejmików Wojewódzkich.

I tak obecnie istnieją w Polsce następujące **Wojewódzkie Biura Geodezji:**

1. Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Gdańsku
2. Wojewódzkie Biuro Geodezji w Białymstoku
3. Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Zielonej Górze
4. Wielkopolski Zarząd Geodezji, Kartografii i Administracji Mieniem w Poznaniu
5. Mazowieckie Biuro Geodezji i Urzędzeń Rolnych w Ostrołęce
6. Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych we Wrocławiu
7. Wojewódzkie Biuro Geodezji w Łodzi
8. Wojewódzkie Biuro Geodezji w Lublinie
9. Częstochowskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Częstochowie
10. Beskidzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Żywcu
11. Krakowskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Krakowie
12. Świętokrzyskie Biuro Geodezji w Kielcach
13. Podkarpackie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Rzeszowie.

Główne zadanie Wojewódzkich Biur Geodezji to realizacja scaleń i wymian gruntów i inne strategiczne prace na rzecz samorządów województw, które przyczyniają się do rozwoju poszczególnych regionów Polski.

Według danych z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi latach **1919 – 2018 (z pominięciem okresu 1948 – 1968)** zrealizowano w całej Polsce prace scaleniowe o łącznej powierzchni **11 312 777 hektarów**, przyczyniając się tym samym do wzrostu efektywności gospodarowania i podniesienia konkurencyjności polskiego rolnictwa.

Grunty objęte scaleniami gruntów w poszczególnych województwach w latach 1919-1938
wykonano 5 422 329 ha

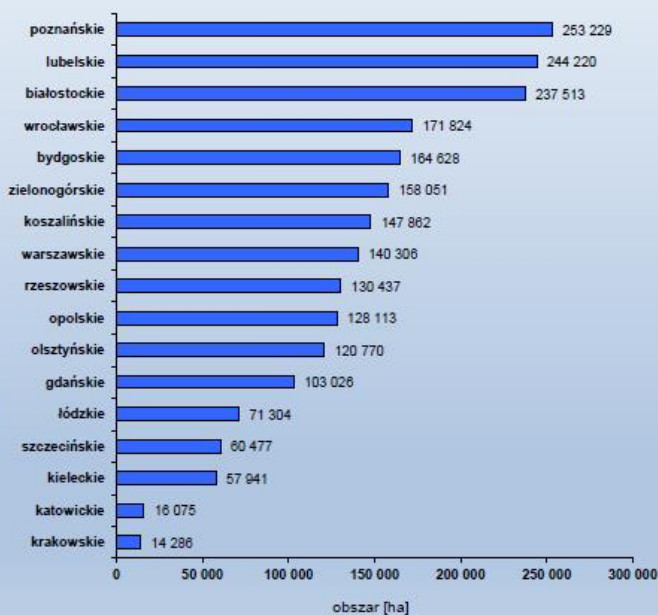

województwo	obszar scaleń [ha]
Pomorskie	753
Poznańskie	3 165
Warszawskie	387 797
Łódzkie	165 350
Kieleckie	312 988
Śląskie	0
Krakowskie	49 992
Lwowskie	22 732
Lubelskie	585 234
Białostockie	1 144 482
Poleskie	609 800
Wołyńskie	809 151
Tarnopolskie	5 281
Wileńskie	615 506
Nowogródzkie	703 548
Stanisławowskie	6 550
Σ	5 422 329
średnio rocznie	271 116

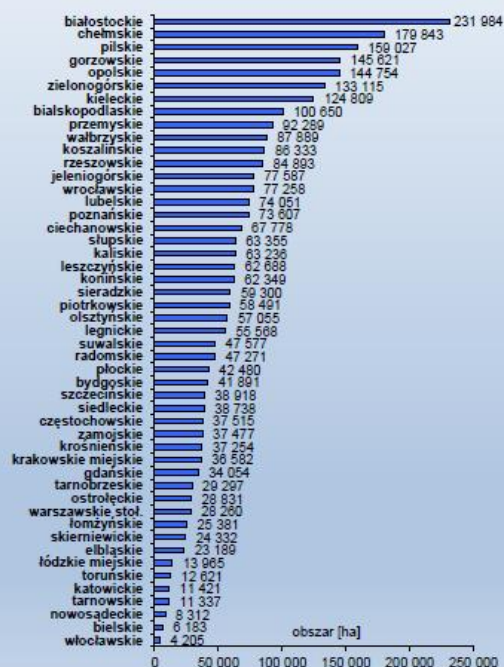

Po wyzwoleniu Polski, według danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w latach **1945 - 1948** scalono **372 800 ha** gruntów na obszarach niedokończonych w okresie międzywojennym.

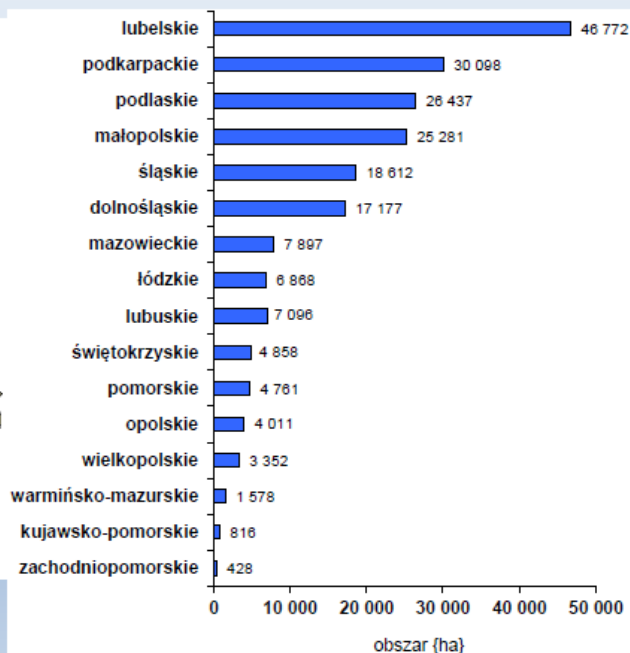
Grunty scalone w poszczególnych województwach w latach 1968-1974 - wykonano 2 220 985 ha

Grunty scalone w poszczególnych województwach w latach 1975-1998 - wykonano 3 090 621 ha

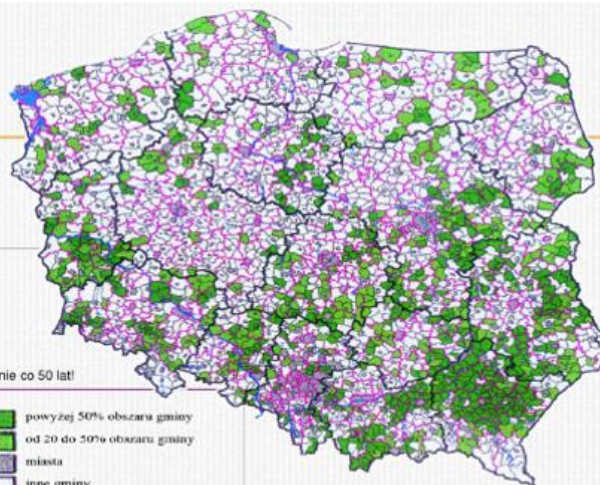
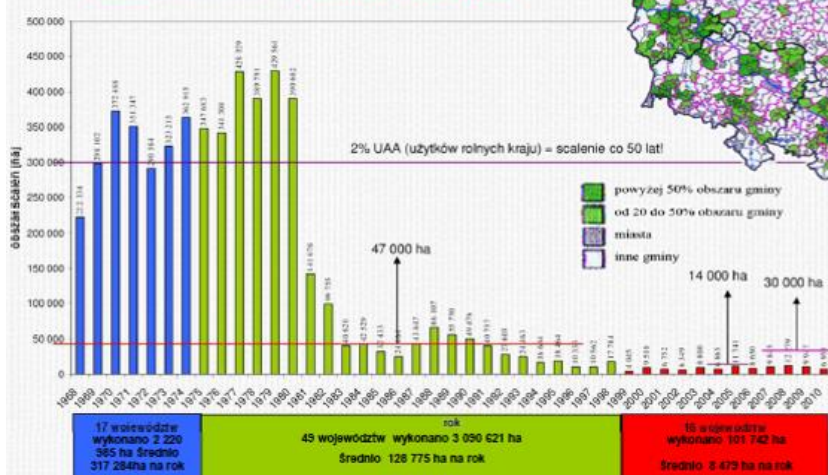

Grunty scalone w poszczególnych województwach w latach 1999-2018 – wykonano 206 042 ha

... I CO DALEJ ?

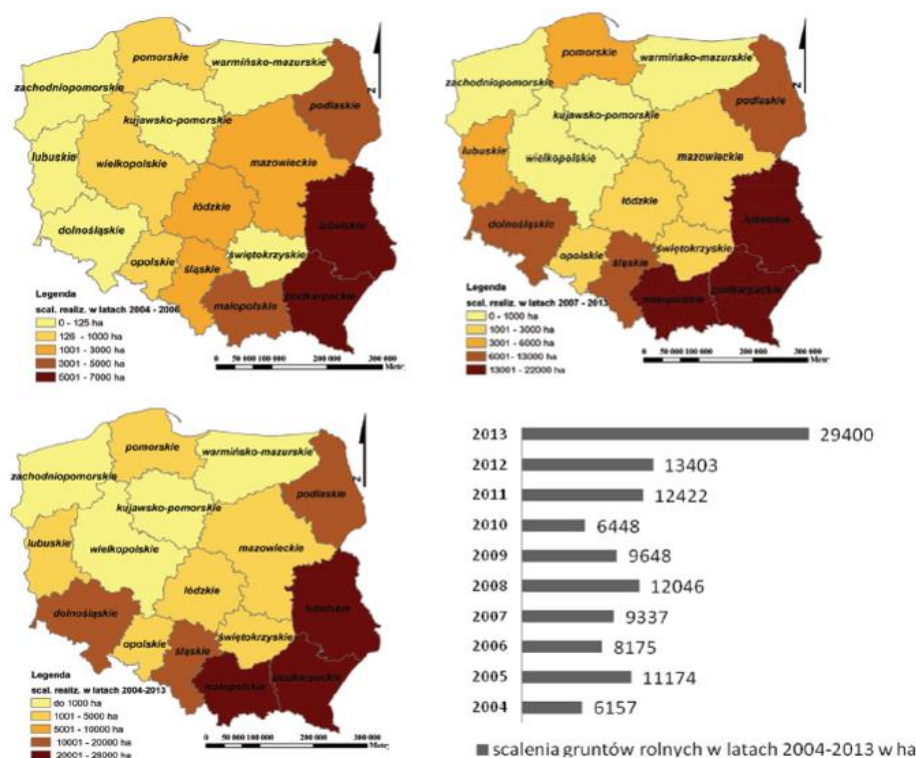
Obszar scalenia i wymiany gruntów w latach 1968-2010 - wykonano 5 413 348ha

Projekt Ustawy o Agencji Rozwoju Obszarów Wiejskich (2016 r.)

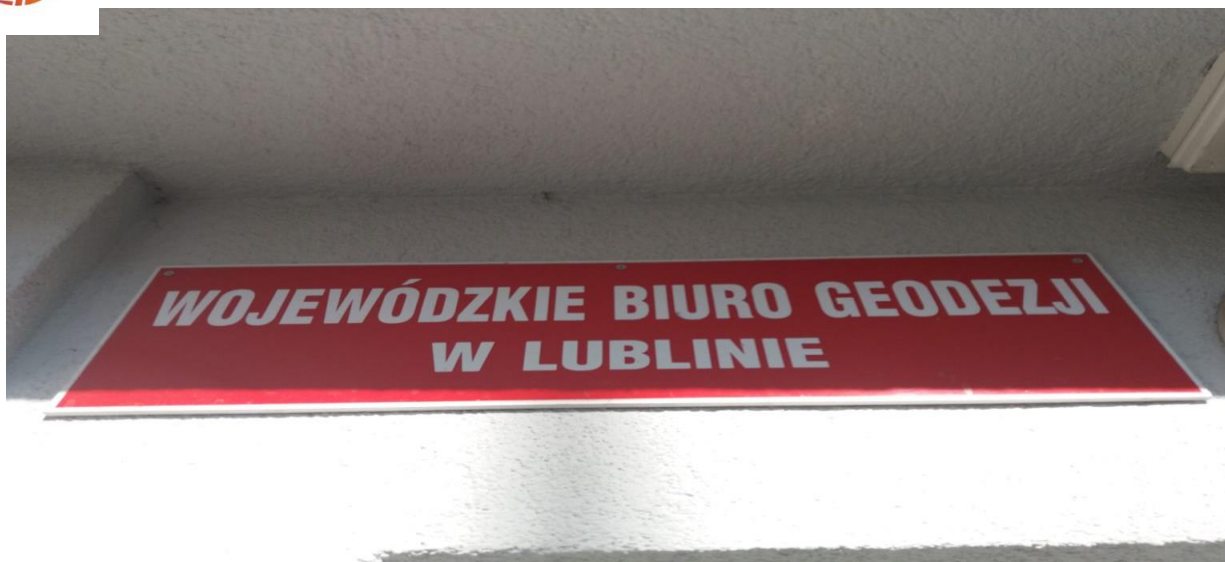
Art. 10.1. Do zadań Agencji w zakresie określonym w art. 2, należy w szczególności:

1. tworzenie oraz poprawa struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych,
7. Inicjowanie prac urzędniowo-rolnych.

Rysunek 2. Zakres zrealizowanych scaleń w Polsce w latach 2004-2006, 2007-2013 i 2004-2013 wg województw. Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (2015).

W 2020 roku mija 100 lat od powołania do życia w dniu 6 lipca 1920 roku Okręgowych Urzędów Ziemskich, które po wojnie przekształciły się w Wojewódzkie Biura Geodezji. Zatem w 2020 roku obchodzimy 100 rocznicę istnienia Jednostek Geodezji Urzędzeniowo-Rolnej w Polsce. Z tej okazji zasadnym będzie zacytowanie hasła: **Od Okręgowych Urzędów Ziemskich do Wojewódzkich Biur Geodezji – 100 lat funkcjonowania Jednostek Geodezji Urzędzeniowo-Rolnej w Polsce.**

Rozdział IV – Historia Geodezji Urzędniowo- Rolnej w Lublinie i WBG w Lublinie

Historia geodezji urzędniowo – rolnej w województwie lubelskim obejmuje okres od 1918 r. tj. od chwili wyzwolenia spod zaborów. W 1918 roku organem właściwym dla spraw przebudowy ustroju rolnego była **Okręgowa Komisja Ziemska** ustanowiona rozporządzeniem Rady Ministrów z 18 X 1918 r. (Dz. P. Kr. P. 1918, nr 13, poz. 25). Podstawę do utworzenia **Okręgowego Urzędu Ziemskiego** dała ustawa z dnia **6 VII 1920 r.** o organizacji urzędów ziemskich (Dz. U. 1920, nr 70, poz. 461), zastąpiona ustawą z 11 VIII 1923 r. (Dz. U. 1923, nr 90, poz. 706). Siedzibą urzędu było miasto Lublin budynek na rogu **ul. Uniwersyteckiej i Radziszewskiego**. Był to urząd administracji rządowej specjalnej resortu reform rolnych, kierowany przez Prezesa. Do zadań urzędu należała regulacja obrotu ziemią, realizacja reformy rolnej a także prowadzenie prac nad przebudową ustroju rolnego, parcelacje i scalenia gruntów, likwidacja służebności gruntowych oraz sprawy melioracji gruntów. Przy urzędzie funkcjonował organ kolegialny – **Okręgowa Komisja Ziemska**. **Okręgowa Komisja Ziemska** orzekała w sprawach spornych w postępowaniach regulacyjnych, scaleniowych i znoszenia służebności oraz wykupu i przejmowania nieruchomości na cele reformy rolnej. Zakresem swego działania urząd obejmował powiaty: białkopodlaski, biłgorajski, chełmski, garwoliński, hrubieszowski, janowski, konstantynowski, krasnostawski, lubartowski, lubelski, puławski, radzyński, siedlecki, sokołowski, tomaszowski, węgrowski, włodawski i zamojski. Z dniem 8 listopada 1932 roku na mocy Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych zostały powołane **Powiatowe Urzędy Ziemskie**. Likwidacja Okręgowego Urzędu Ziemskiego jako samodzielnej instytucji nastąpiła w roku 1934, z chwilą włączenia go do **Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego** (Dz. U. 1933, nr 85, poz. 635).

Po wyzwoleniu Lubelszczyzny spod okupacji niemieckiej, reaktywowano **Urząd Ziemski w Lublinie**, który powołany został w **końcu sierpnia 1944 r.**, a jego siedziba mieściła się w budynku przy ul. Wyszyńskiego 11 (obecnie ul. Niecała). W strukturze Urzędu powołano **Wydział Urządzeń Rolnych** do którego głównych zadań należało ewidencjonowanie majątków ziemskich i innych nieruchomości podlegających parcelacji, a później sama parcelacja, ewidencjonowanie nabycia działek z reformy rolnej oraz ich ujawnianie w Księgach Wieczystych, a także prowadzenie dokumentacji na potrzeby Wojewódzkiej Komisji Ziemskiej.

W dniu **12 sierpnia 1946 r.** Rada Ministrów wydała dekret o zespoleniu Urzędów Ziemskich z władzami administracji ogólnej, co spowodowało, że latem 1947 r. **Wojewódzki Urząd Ziemski w Lublinie** przeniósł się do gmachu głównego Urzędu Wojewódzkiego przy ul. 22 Lipca 4 (obecnie ul. Spokojna 4) i włączony został do jego struktur – **Dział Rolnictwa i Reform Rolnych** składający się z **Wojewódzkiej Komisji Ziemskiej** oraz z **3 Wydziałów** tj. **Wydziału Urządzeń Rolnych**, **Wydziału Pomiarów Rolnych** i **Wydziału Finansów Rolnych**. Od tego czasu zmienił się charakter pracy geodetów i zaczął obejmować regulacje gospodarstw chłopskich, **prace scaleniowe** oraz pomiary gruntów dla celów klasyfikacji gleboznawczej.

Od dnia **13 kwietnia 1950 r.** zmieniła się ponownie organizacja terenowych organów władzy i zmienione zostały urzędy wojewódzkie, powiatowe i gminne, a w ich miejsce powstały rady narodowe: wojewódzkie, powiatowe i gminne. W wyniku tych zmian Wydział Urzędzeń Rolnych został znacznie rozbudowany i przemianowany na **Wojewódzki Zarząd Urzędzeń Rolnych**, a od dnia **1 maja 1954r.** jednostka ta otrzymała nazwę: **Zarząd Urzędzeń Rolnych**.

Po ukazaniu się dekretu z dnia **2 lutego 1955r. o ewidencji gruntów i budynków** podstawowym zadaniem jednostki było wykonywanie aktualnych podkładów mapowych na potrzeby klasyfikacji gleboznawczej. Przedmiotem prac były też zadania związane z tworzeniem Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych i Państwowych Gospodarstw Rolnych, a także m.in. prace związane z budową kanału Wieprz-Krzna oraz dotyczące nowego przebiegu granicy państwowej w powiatach Hrubieszów i Tomaszów.

W dniu **1 lipca 1958r.** Wojewódzkiemu Zarządowi Rolnictwa w Lublinie przywrócono dawną nazwę – **Wydział Rolnictwa i Leśnictwa PWRN**, natomiast z dotychczasowego Zarządu Urzędzeń Rolnych wyłączono **Oddział Urzędzeń Rolnych**, a pozostałą część Zarządu Urzędzeń Rolnych przemianowano na **Wojewódzkie Biuro Geodezji i Urzędzeń Terenów Rolnych w Lublinie**. **Dyrektorem Biura został inż. Wacław Nurek.**

W latach **1956-1969** jednostka wykonywała głównie prace geodezyjne związane z zakładaniem ewidencji gruntów, w tym w znacznym stopniu na podkładzie fotogrametrycznym.

Z dniem **12 sierpnia 1965 r.** na mocy Zarządzenia Ministra Rolnictwa dotychczasowa nazwa jednostki zmieniona została na „**Wojewódzkie Biuro Geodezji i Urzędzeń Rolnych w Lublinie**”, główne zadania Biura w tym czasie to zakładanie jednolitej ewidencji gruntów oraz scalenia i wymiany gruntów. W roku 1971 nastąpiła zmiana na stanowisku dyrektora. Dotychczasowy dyrektor inż. Wacław Nurek przeszedł na emeryturę, a funkcję tę objął mgr **Mieczysław Koziół** (zastępcą dyrektora został mgr inż. **Marian Nykiel**).

Ustawa z dnia **28 maja 1975 r.** wprowadziła dwuetapowy podział Państwa na gminy i województwa (zamiast dotychczasowych 17 powstało 49). Zniesiono powiaty. **Równocześnie Uchwałą nr 122 Rady Ministrów z dnia 10 lipca 1975 r. utworzono „Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Lublinie” (także w Chełmie, Białej Podlaskiej i Zamościu)**, a główne zadania wykonywane wówczas to: przejmowanie i rozdysponowywanie gospodarstw PFZ na rzecz gospodarki społecznej, aktualizacja ewidencji gruntów po uwłaszczeniu, wykonywanie map glebowo – rolniczych oraz **scalenia i wymiany gruntów**.

W roku **1982** Zarządzeniem Wojewody Lubelskiego z dnia 15 marca 1982r. nastąpiło połączenie Wojewódzkiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych w Lublinie z Wojewódzkim Biurem Geodezji i Kartografii w Lublinie. Z tą chwilą funkcję dyrektora powierzono inż. **Tadeuszowi Korulczykowi** (dotychczasowy dyrektor inż. M. Koziół przeszedł na emeryturę).

W roku **1984** nastąpiła nowa, reorganizacja wojewódzkich biur geodezji i terenów rolnych polegająca na wyłączeniu ze Statutu Biura wszystkich komórek organizacyjnych spełniających zadania administracji państwowej (wszelkiego rodzaju decyzje administracyjne), których zadania, etaty i pracownicy utworzyli w Urzędzie Wojewódzkim Wydział Geodezji i Gospodarki Gruntami. W WBGiTR pozostała służba geodezyjna i administracyjna wewnętrzna Biura, a Biuro po raz pierwszy stało się jednostką budżetową, w całości usługową na rzecz rolnictwa w zakresie prac geodezyjnych, także zlecanych przez różne jednostki, w ramach obowiązującego prawa. Dyrektorem Biura mianowano mgr inż. **Mariana Nykla**, a jego zastępcą mgr inż. **Stanisława Kochańskiego**.

Zarządzeniem Wojewody Lubelskiego Nr 8/92 z dnia 20 stycznia 1992 r. nastąpiła likwidacja Wojewódzkiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych w Lublinie jako jednostki budżetowej i utworzono w to miejsce zakład budżetowy z zachowaniem tej samej nazwy. Nastąpiła także zmiana dyrektora naczelnego Biura, którym z dniem 15.01.1993 został mgr inż. **Stanisław Golec** a jego zastępcą inż. **Stanisław Kochański** a następnie inż. **Zbysław Suchora**.

Z dniem **1 stycznia 1999r.** przeprowadzono kolejną reformę administracyjną w wyniku której powstało 16 województw w ramach których utworzono administrację rządową i samorządową. Z tą chwilą Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Lublinie łącznie z przypisanymi Biuru zadaniami włączono w struktury nowo powstałego województwa samorządowego jako zakład budżetowy, Uchwałą Sejmiku Nr VII/46/99 z dnia **1 marca 1999 r.** w sprawie reorganizacji wojewódzkich biur geodezji i terenów rolnych. Równocześnie dokonano scalenia biur geodezji i terenów rolnych działających w dawnym układzie województw w jedno **Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Lublinie** (Biała Podlaska, Chełm, Lublin, Zamość, pow. Łuków, pow. Janów).

Wizyty pracowników Wojewódzkich Biur Geodezji oraz Ministerstwa Rolnictwa w Niemczech, we Francji i w Holandii pod koniec lat dziewięćdziesiątych doprowadziły do podjęcia starań w celu realizacji procesu prac scalania gruntów w podobny sposób jak to ma miejsce w Europie Zachodniej. Dlatego zapisy na ten temat pojawiły się w **Pakcie dla wsi Polskiej** oraz w **Akcie Akcesyjnym** dotyczącym przyjęcia Polski do Unii Europejskiej. Kolejnym krokiem w celu realizacji scaleń gruntów na wzór zachodnioeuropejski, były zapisy w tym zakresie w Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. **o Narodowym Planie Rozwoju** oraz zmiany zapisów w **Ustawie o scalaniu i wymianie gruntów**, które przywróciły **Wojewódzkim Biurom Geodezji**, jako jednostkom samorządu województwa, możliwość realizowania scaleń gruntów na zasadach podobnych jak ma to miejsce w Niemczech i Francji.

Przypieczętowaniem tego procesu było wejście Polski do Unii Europejskiej (1 maja 2004 r), w wyniku czego pojawiły się środki unijne na realizację scaleń gruntów. Od tego momentu Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Lublinie realizuje scalenia gruntów jako zadania rządowe we współpracy z beneficjentami, stosownie do postanowień w/w ustawy o scalaniu i wymianie gruntów oraz według rozporządzeń Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W ten sposób i na tych zasadach Wojewódzkie Biuro uczestniczyło w realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego, lata 2004-2006, a obecnie uczestniczy i realizuje zadania wynikające z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, lata 2007-2013 i 2014 - 2020 wspólnie z beneficjentami, pod nadzorem merytorycznym i we współpracy z Geodetą Województwa Lubelskiego.

Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Lublinie zgodnie z Uchwałą Nr XLVI/799/10 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 6 lipca 2010 r. z dniem **1 stycznia 2011 r.** zostało przekształcone z WBGiTR – zakład budżetowy w **Wojewódzkie Biuro Geodezji w Lublinie – jednostkę budżetową**, zwaną w skrócie "**WBG w Lublinie**".

Stanisław Golec pełnił funkcję Dyrektora WBG w Lublinie do końca 2013 roku, następnie funkcję tę pełnili kolejno **Przemysław Zaleski** od 8 stycznia 2014 r. do 27 stycznia 2017 r. i **Tomasz Prządka** od 28 stycznia 2017 r. do 8 stycznia 2019 r. a ich zastępcą był **Bartosz Czech**.

Od dnia 9 stycznia 2019 roku Dyrektorem Wojewódzkiego Biura Geodezji w Lublinie został **Marek Banach** a jego zastępcą **Bartosz Czech**. W dniu 25 kwietnia 2019 roku został zaktualizowany Statut Wojewódzkiego Biura Geodezji w Lublinie i zmieniła się jego struktura organizacyjna. Po tej zmianie Wojewódzkie Biuro Geodezji w Lublinie pozostaje samorządową jednostką organizacyjną składającą się z 8 komórek organizacyjnych do których zaliczają się 4 pracowni terenowe zlokalizowane w byłych miasta wojewódzkich tj. w Lublinie, Białej Podlaskiej, Chełmie i Zamościu.

W ostatnich latach Wojewódzkie Biuro Geodezji w Lublinie realizowało następujące prace:

1. Scalenia gruntów,
2. mapy glebowo – rolnicze,
3. parki krajobrazowe,
4. tereny łowieckie,
5. wymiany gruntów,
6. podziały działek dla jednostek Województwa Lubelskiego,
7. mapy do celów prawnych na potrzeby Województwa Lubelskiego,
8. klasyfikacje gleboznawcze gruntów,
9. drogi wojewódzkie,
10. plany urządzeniowo – rolne,
11. inne prace na potrzeby Województwa Lubelskiego.

Strategicznym działaniem Wojewódzkiego Biura Geodezji w Lublinie jest **realizacja projektów scaleń gruntów i przygotowanie projektów zagospodarowania poscaleniowego** w wyniku których polepszają się warunki gospodarowania rolników ale również urządzone są między innymi: drogi, rowy, przepusty i tereny użyteczności publicznej.

W ostatnich latach w Województwie Lubelskim w ramach SPO 2004 - 2006 i PROW 2007 – 2014 scalono i przeprowadzono zagospodarowanie poscaleniowe na 52 obiektach o łącznej powierzchni **32 869 ha**. Obecnie w ramach PROW 2014 – 2020 realizowanych jest 24 obiekty scaleniowe o łącznej powierzchni **35 491 ha**.

Potrzeby Województwa Lubelskiego w zakresie scalania gruntów są ogromne a chęć realizacji prac poprzez wpis na listę rezerwową Programu Pac Scaleniowych, zgłosiły Starostwa Powiatowe z terenu całego województwa, na ogólną powierzchnię ponad **135 000 ha** gruntów.

Rozdział V – WBG w Lublinie – obecnie.

Wojewódzkie Biuro Geodezji w Lublinie jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną. Przyjętą Statutem skróconą nazwą Wojewódzkiego Biura Geodezji w Lublinie jest WBG w Lublinie. Nadzór nad działalnością WBG w Lublinie sprawuje **Zarząd Województwa Lubelskiego**, zaś nadzór merytoryczny sprawuje **Geodeta Województwa Lubelskiego**, działający w imieniu Marszałka Województwa Lubelskiego. Wojewódzkim Biurem Geodezji w Lublinie kieruje jednoosobowo Dyrektor. Siedzibą Wojewódzkiego Biura Geodezji jest miasto Lublin.

W skład jednostki wchodzi następujące komórki organizacyjne:

1. Pracownia Terenowa w Białej Podlaskiej
2. Pracownia Terenowa w Chełmie
3. Pracownia Terenowa w Lublinie
4. Pracownia Terenowa w Zamościu
5. Dział Administracyjno-Gospodarczy
6. Dział Finansowo-Księgowy
7. Dział Organizacyjno-Kadrowy
8. Dział Zarządzania i Nadzoru Technicznego

Zadania Wojewódzkiego Biura Geodezji w Lublinie:

1. WBG wykonuje i koordynuje prace scaleniowo-wymienne na podstawie ustawy o scalaniu i wymianie gruntów. 2. WBG wykonuje prace związane z przygotowaniem dokumentacji geodezyjno-kartograficznej i geodezyjno-prawnej niezbędnej do :1) przekazania Województwu mienia Skarbu Państwa służącego realizacji zadań Województwa, w tym nieruchomości drogowych; 2) realizacji inwestycji drogowych dróg wojewódzkich, inwestycji melioracji wodnych i urządzeń melioracji wodnych, 3) ustalenia linii brzegów wód granicznych oraz wód śródlądowych.

3. WBG wykonuje wszelkie czynności geodezyjno-kartograficzne, geodezyjno-prawne, projektowe przy podziałach nieruchomości i ustalaniu granic nieruchomości stanowiących mienie Województwa wraz z dokumentacją do ujawnienia wykonanych czynności w księgach wieczystych, w tym nieruchomości drogowych lub nabywanych pod drogi oraz nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa, służących realizacji zadań Województwa.
4. WBG wykonuje gleboznawczą klasyfikację gruntów przy wykonywaniu prac geodezyjno-urzędniowych w związku z przekształceniem powierzchniowej struktury nieruchomości gruntowych oraz w przypadku wykonania melioracji wodnych.
5. WBG wykonuje prace geodezyjne, kartograficzne, geodezyjno-urzędniowo-rolne i projektowe, wynikające z zawartych porozumień Samorządu Województwa z administracją rządową i jednostkami samorządu terytorialnego.
6. WBG wykonuje inne zadania zlecone odrębnymi decyzjami Zarządu Województwa Lubelskiego.
7. WBG może wykonywać zadania wymienione w ust.1-6 z udziałem podwykonawców, posiadających stosowne uprawnienia zawodowe.

Wojewódzkie Biuro Goedezji w Lublinie, ul. Uniwersytecka 4, 20-029 Lublin,
tel: 81 532 83 52, fax: 81 532 53 26, e-mail: sekretariat@wbglubelskie.pl,
strona: <http://wbglubelskie.pl>,
facebook: https://www.facebook.com/wbglubelskie/?modal=admin_todo_tour